

Tuntisuunnitelma 1, alkuopetus, 45 min

Lapsen oikeudet kuuluvat jokaiselle lapselle

Tavoite

Oppilaat oppivat tuntemaan Lapsen oikeuksien sopimuksen yleisperiaatteet ja pohtivat, mitä ne tarkoittavat heidän elämässään ja toiminnassaan (L2).

Lähtökohtana omat kokemukset ja havainnot, eettisen ajattelun teemat (L1), erilaisten tekstien käyttäminen ja tuottaminen (L4), ryhmässä toimiminen (L6) sekä oikeudenmukaisuuden ja yhdenvertaisuuden teemojen pohtiminen (L7).

Oppiaineet

Ympäristöoppi, uskonto, elämäkatsomustieto

Artiklat

Sopimus yleisesti; neljä yleisperiaatetta (2., 3., 6., 12.)

Avainsanat

Lapsen oikeuksien sopimus, syrjimättömyys, lapsen etu, oikeus elämään, kunnioitus

Tarvikkeet

Taulukuva (Lapsen oikeuksien neljä yleisperiaatetta), askartelutarvikkeet (eri värisiä papereita, sakset, kyniä, liimapuikkoja tai sinitarraa), MIELI ry:n vahvuuskortit

Tunnin kulku

Johdanto: Mikä on lapsen oikeuksien sopimus? (10 min)

Kerrotaan oppilaille tunnin ohjelma ja tavoitteet. Tärkeintä on luoda ymmärrys, mikä lapsen oikeuksien sopimus on ja miksi se on niin tärkeä. Nostetaan esiin erityisesti sopimuksen neljä yleisperiaatetta taulukuvan avulla. Korostetaan aikuisen vastuuta lapsen oikeuksien toteutumisesta. Taulukuva: <https://lapsenoikeudet.fi/wp-content/uploads/2022/09/Taulukuva-nelja-yleisperiaatetta.pdf>

Kerrotaan oppilaille myös, mikä on Lapsen oikeuksien viikko sekä Lapsen oikeuksien päivä, jota vietetään aina 20.11.

Opettaja voi käyttää apunaan:

- Lapsen oikeuksien viikon tietopaketti 2022 (pdf): <https://lapsenoikeudet.fi/wp-content/uploads/2022/09/Lapsen-oikeuksien-viikon-tietopaketti-2022.pdf>
- Sopimuksen yleisperiaatteet: <https://www.lapsenoikeudet.fi/lapsen-oikeuksien-sopimus-turvaa-lasten-ihmisoikeudet/sopimuksen-yleisperiaatteet/>

- "Kun lapsen oikeudet toteutuvat"-moniste <https://www.lapsenoikeudet.fi/wp-content/uploads/2020/09/Kun-Lapsen-oikeudet-toteutuvat-1.pdf>

Askartelua ja pohtimista: Lapsen oikeuksien omenapuu (30 min)

Askarrellaan koko luokka yhdessä lapsen oikeuksien omenapuu, jossa on neljä osa-aluetta: juuret, runko, oksat ja omenat. Tarkoituksena on pohtia, mitä lapsen oikeuksien neljä yleisperiaatetta tarkoittavat.

Puun osa-alueet voidaan toteuttaa vaihtoehtoisilla tavoilla:

- Opettaja on valmiiksi askarrellut tai piirtänyt niin ison puun, että oppilaat voivat piirtää tai kirjoittaa jokaiseen puun kohtaan siihen kuuluvia asioita. Myös muistilappuja tai väripapereita voi käyttää tähän ja kiinnittää puuhun.

Tai

- Luokka askartelee ja piirtää yhdessä puun juuret, rungon, oksat ja omenat.

Lapsen oikeuksien omenapuun muodostaminen:

1. Erilaisuuden juuret: Mikä tekee minusta juuri minut?

Jokainen saa keksiä itsestään jonkun erityisyyden, jonka haluaa kirjoittaa tai piirtää. Opettaja luo toiminnallaan ja esimerkillään hyväksynnän ilmapiirin. Oppilaat miettivät, mikä juuri minussa on erityistä, josta voin olla ylpeä? Avuksi voi tarvittaessa ottaa MIELI Suomen Mielenterveys ry:n vahvuuskortit (https://mieli.fi/wp-content/uploads/2021/08/vahvuuskortit_24kpl.pdf)

2. Hyvän olon runko: Mikä tuo minulle turvaa?

Jokainen saa kirjoittaa tai piirtää puun rungon sisälle yhden tai pari asiaa, jotka tuovat itselle turvaa (esim. läheinen ihminen, koti, liikennevalot, katulamppu, lemmikkieläin jne.)

3. Mielenpitemien oksat: Minun oma mielenpitemeni on...

Jokainen saa kirjoittaa tai piirtää puun oksiin jonkun oman mielenpiteensä (esim. "liikunta on minusta tärkeää").

4. Unelmien omenat: Mistä haaveilen?

Lapsella on oikeus elämäänsä ja haaveisiin. Kirjoita tai piirrä omenien sisään, minkälaisista asioista haaveilet.

Yhteinen keskustelu (5 min)

Tarkastellaan valmista Lapsen oikeuksien omenapuuta ja keskustellaan siitä yhteisesti (esim. miltä sen tekeminen tuntui, oliko jokin kohta vaikea tai helppo?). Korostetaan aikuisten vastuuta lapsen oikeuksien toteutumisesta ja lapsen sekä vanhempien oikeutta saada apua ja tukea, jos esimerkiksi kotona on ongelmia.

Käydään läpi oppilaiden kanssa, mistä tarvittaessa saa apua, jos kokee turvattomuutta ja/tai huomaa, että lapsen oikeudet eivät omalla kohdalla toteudu. Kenelle voi kertoa, jos esim. kotona tai koulussa ei ole turvallinen olla? Jos mahdollista, pyydä esimerkiksi koulun psykologi ja/tai kuraattori käymään esittäytymässä lyhyesti, jotta henkilö tulee oppilaille tutuksi kasvoiltaan.

- Lapsen oikeudet kuuluvat kaikille lapsille
- Aikuisilla on vastuu lapsen oikeuksien toteutumisesta
- Turvattomuuden tunteesta tulisi kertoa heti jollekin tutulle ja turvalliselle aikuiselle
- Mihin voi ottaa yhteyttä, jos kokee olonsa turvattomaksi tai uhatuksi ja tarvitsee apua? Esimerkiksi:
 - MLL:n Lasten ja nuorten puhelin, nettikirjepalvelu ja chat
 - SOS-Lapsikylän Apuu-chat
 - Hätätilanteissa 112

Eriyttäminen

Eriyttäminen tapahtuu toiminnan sisällä: jokainen osallistuu oman tason ja kyvyn mukaisesti lapsen oikeuksien puun rakentamiseen. Tehtävää voidaan myös venyttää pitemmäksi käyttämällä enemmän aikaa kuhunkin kohtaan. Eriyttämiseen lisävinkkejä 3–6-luokan tuntisuunnitelma 1 materiaaleista.

Kotitehtävä

Kirjoitustehtävä:

1. Mi-hin lap-sel-la on oi-ke-us? Mai-nit-se ai-na-kin 4 a-si-aa.
2. Kai-kil-la oi-keu-det ei-vät ai-na to-teu-du. Mi-tä teh-dä jos huo-maat et-tä si-nun oi-keu-te-si ei to-teu-du? Mis-tä voit saa-da a-pu-a?

Lisätehtävät ja -materiaalit:

- Mitä on osallisuus? -video (3,19 min) yhdessä luokan kanssa katsottavaksi. Mitä on osallisuus? https://www.youtube.com/watch?v=Fob5rouL_hE

-

- Lapsen oikeuksien päivän kortti askartelutehtävä
<https://www.lapsenoikeudet.fi/kampanja/lapsenoikeuksienviikko/kouluille/3-6-luokka/askartelu-kortti/>
- Lapsen oikeudet -juna väritystehtävä <https://www.lapsenoikeudet.fi/wp-content/uploads/2020/10/LapsenOikeudet-Juna-web.pdf>
- Video lapsen oikeuksista, (Suomen UNICEF): <https://youtu.be/judFmwMqXD0>
- Lapsella on oikeus -laulu ja -tanssi
<https://www.lapsenoikeudet.fi/kampanja/lapsenoikeuksienviikko/yleista/arkisto/lapsenoikeuksienlaulu/>
- Lapsella on oikeus -kuvataulut, (Lapsiasiavaltuutetun toimisto):
<https://lapsiasia.fi/documents/25250457/47071064/Lapsella+on+oikeus+Kuvataulut+.pdf/578a10e1-5df5-feb8-ea2c-8403a80a9844/Lapsella+on+oikeus+Kuvataulut+.pdf?t=1623143335262> Ja kuvataulujen sisältötiivistelmät:
<https://lapsiasia.fi/documents/25250457/47071064/Lapsella+on+oikeus+Kuvataulujen+sisalto%CC%88tiivistelma%CC%88.pdf/f2194eea-dad3-3e8d-14cb-2f4ab0a536cf/Lapsella+on+oikeus+Kuvataulujen+sisalto%CC%88tiivistelma%CC%88.pdf?t=1623142164002>